

*Vilniaus muzikos mokykla „Lyra“
Mokytojų koncertas skirtas
Šv. Cecilijos dienai*

Martyno Mažvydo biblioteka, 2023m. Lapkričio mėn. 17 d. 18 val.

Kas ji – Šv. Cecilija?

Lapkričio 22-oji diena Europoje laikoma Šv. Cecilijos, muzikantų globėjos, diena. Šv. Cecilija laikoma vargonininkų, chorų ir vokalinų ansamblių, instrumentų gamintojų, dainininkų ir poetų globėja.

Šv. Cecilija gimė apie 200 m., o mirė, manoma, 230 m. lapkričio 22 d. Romoje. Tėvai ją ištekino už pagonio Valerijono, kurį ji įtikino priimti krikščionybę. Mirė nukankinta krikščionybės persekiotojų. Pasakojama, kad per savo vestuves Cecilija pati grojo vargonais ir giedojo. Vargonai tais laikais jau buvo žinomi Romoje, tačiau tai buvo didžiulė retenybė.

Šv. Cecilija nuo Viduramžių laikų laikoma muzikos globėja dėl to, kad ji girdėjo dangiškąją muziką savo širdyje. Bažnytiniame mene Šv. Cecilija vaizduojama su rožėmis, muzikos instrumentais – vargonais arba smuiku.

Guido Reni. Šv. Cecilija (apie 1606, Norton Simon muziejus, Pasadena, JAV)

Cecilija buvo kilminga romietė, kuri vaikystėje apsikrikštijo. Tačiau tėvai ją ištekino už pagonio Valerijono. Vis dėlto Cecilijai pavyko savo vyrą įtikinti tapti krikščionimi. O vėliau ir jo brolių – Tiburcijų. Valerijonas ir Tiburcijus buvo suimti ir įkalinti todėl, kad bandė palaidoti nužudytus krikščionis. Kalėjime jiems pavyko atversti į krikščionybę ir savo prižiūrėtoją Maksimą. Jiems visiems trims, prefekto Almachijaus įsakymu, buvo nukirstos galvos. Kai Cecilija juos palaidojo, Almachijus ją surado ir suėmė. Cecilija prieš tai dar suspėjo atversti į krikščionybę savo tarnus, kuriuos pakrikštijo popiežius Urbonas I. Cecilija buvo kankinama, sunkiai sužeista išgyveno dar tris dienas. Prieš mirtį ji išdalijo savo turtą vargšams, atvertė į krikščionybę dar daugiau žmonių. Popiežius Urbonas I ją palaidojo katakombose greta vyskupų.

Šv. Kaliksto katakombos (Catacombe Di San Callisto) datuojama II amžiumi, ši vieta laikoma visų Romos katakombų motina (tunelio ilgis net 20 kilometrų). Vaikščiojimas po šiuos tunelius – tai šiurpą varanti kėlonė po tamsius laidojimo rūsius, popiežių kapus (jų čia ilsisi net 16) ir šv. Cecilijos (Santa Cecilia) kriptą. III a. pradžioje būtent šios katakombos tapo

pirmosiomis oficialiomis Romos katalikų kapinėmis. Kai 1599-aisiais buvo atidarytas Cecilijos kapas, jos kūnas rastas beveik nepalietas laiko ženklų, nors po kankinės mirties buvo praėję keli šimtmečiai. Tai įkvėpė Stefano Maderno sukurti šv. Cecilijos skulptūrą, dabar esančią Šv. Cecilijos bazilikoje Trastevere rajone.

Šventoji Cecilija gimė Romoje. Ji kilusi iš žymios romiečių Cecilijų giminės, kuri kažkada Romos valstybėje užėmė aukštą pareigą. Ji buvo ne tik krikščionė, – savo viduje buvo taip giliai tikinti, kad net susižadėjo su Kristumi. Tačiau tėvai ją privertė pamilti ne mažiau žinomą jaunuolį Valerijoną. Dieną prieš vestuves savo mylimajam Cecilija pasakė: "Valerijonai, noriu tau pasakyti savo paslaptį su sąlyga, kad jos neišduosi". Valerijonas pažadėjo paslaptį saugoti, tada Cecilija pasakė: "Esu krikščionė ir savo širdį atidaviau mylimajam Jėzui Kristui. Jeigu kada nors norėsi mane

nuskriausti, mane saugos mano angelas sargas". Kada Valerijonas paprašė, kad Cecilija jam parodytų jam savo angelą sargą, Cecilija pasakė: "Tu nepažįsti tikrojo Dievo. Ir kol nepriimsi švento Krikšto, tu jo nepamatysi". Tada Valerijonas paprašė Cecilijos, kad ji supažindintų jį su krikščioniškoju tikėjimu. Tuomet Cecilija paslapčia nuvedė Valerijoną pas popiežių – šventąjį Urboną I. Kada jie atvyko pas popiežių, Valerijonas pamatė mielą senuką, apsirengusį baltais rūbais, su knyga, kurioje auksinėmis raidėmis buvo parašyti žodžiai: "Yra vienas Viešpats, vienas tikėjimas, vienas Krikštas, vienas Dievas ir Tėvas visų ir visuose" (Ef 4,5-6). Šv. Urbonas pamokė Valerijoną tikėjimo tiesų ir jaunuolis priėmė iš jo rankų šventą Krikštą. Kada grįžo į Cecilijos namus, pamatė ją nuoširdžiai besimeldžiančią, o prie jos stovėjo angelas, kuris rankose laikė du vainikus – iš rožių ir lelijų, kuriuos uždejo ant Valerijono ir Cecilijos galvų. Tuomet angelas jiems pasakė: "Šiuos vainikus saugokit, nes aš juos nuo Dievo atnešiau jums".

Šv. Cecilija ir jos sužadėtinis Valerijonas (apie 1520).

Valerijonas turėjo brolių Tiburcijų. Atvedė jį pas popiežių ir paprašė, kad ir jam suteiktų šventą Krikštą. Kada jie grįžo į Valerijono namus, pajuto rožių ir lelijų kvapą. Valerijonas papasakojo broliui apie tuos vainikus. Tada Tiburcijus taip pat pamatė Cecilijos angelą.

Netrukus prasidėjo persekiojimai, pasmerkę Valerijoną ir Tiburcijų mirčiai. Kada vietininkas teisėjas Almachas sužinojo, kad Cecilija yra krikščionė ir kad savo ir Valerijono turtus išdalino neturtingiesiems, įsakė ją areštuoti.

Pakerėti Cecilijos žavesio kareiviai prašė, kad ji išsižadėtų savo tikėjimos ir nežalotų savo jaunystės. Cecilija jiems atsakė: "Broliai mano, žinau, kad esate priklausomi nuo valdininko, žinau, kad jo sprendimui neprotariau. Tačiau darykite tai, kas jums įsakyta. Nebijokite vykdyti nuosprendžio, mano jaunystė bus iškeista į amžiną jaunystę pas mano mylimąjį – Kristų". Prieš įvykdant nuosprendį, Cecilija 400 kareivių atvedė pas šv. Urboną, kad šis juos pakrikštytų. Sužavėtas Cecilijos grožio, ir teisėjas prašė jos išsižadėti savo sprendimų, pasigaišėti savo jaunystės. O Cecilija jam atsakė: "Už plotelį

pelkės gaunu auksą. Palieku namą, žmonių rankomis pastatytą, nes amžiams apsigyvensiu savo mylimojo – Kristaus – rūmuose". Tada Almachas įsakė kankinimais priversti Ceciliją išsižadėti savo tikėjimo. Įsakė ją pakabinti virš ugnies pirtyje, kad ji kankintųsi nuo karščio ir garų. Dievo stebuklo dėka Cecilija vietoj troškinančių dūmų juto gaivinantį vėjelio dvelksmą. Įsūtęs vietininkas įsakė toje pirtyje ją sukapti kardu. Tačiau, pakerėtas jos žavesio ir jaunystės, karininkas tris kartus pamojavo kardu ir neišdriso Cecilijos nužudyti. Ją tik sužeidė. Iš jos kūno tekantį kraują krikščionys surinko kaip švenčiausių relikviją. Po trijų dienų Cecilija mire, savo sielą atidavė Dievui.

Šis pasakojimas yra legenda. Tačiau manoma, kad tiesa yra ta, kad Cecilija buvo kilusi iš garsios giminės, kad ištekėjo už Valerijono ir kad mirė kankinės mirtimi. Popiežiaus šv. Paskalio laikais (IX a.) šv. Kaliksto katakombose šalia popiežiaus kriptos atsitiktinai buvo rastas jos kapas. Cecilijos kūnas gulėjo nesuiręs ir nepalietas, vos padengtas žeme. Popiežius šv. Paskalis I tuojau pat įsakė jos kūną ir netoliese buvusius šv. Valerijono, šv. Tiburcijaus, šv. Maksimiano, popiežiaus šv. Urbono I ir šv. Liucijaus

kūnus perkelti į šv. Cecilijos baziliką, pastatytą jos garbei IV amžiuje. Bazilika pastatyta toje vietoje, kur stovėjo Valerijono rūmai, kuriuose po vestuvių gyveno jaunavedžiai.

1599 metais popiežiaus Klemenso VIII valdymo laikais kardinolas P. Sfondratis atliko naujus tyrimus. Toje pačioje Šv. Cecilijos bazilikoje dešinės pusės koplyčioje rado tris marmurines urnas: pirmoje – šv. Cecilijos palaikus, antroje – šv. Valerijono, Tiburcijaus ir Maksimiano relikvijas, trečioje – popiežiaus šv. Urbono I ir šv. Liucijaus relikvijas.

Šiandien šv. Cecilijos bazilika yra viena svarbiausių Romoje. Pagrindiniame altoriuje galima pamatyti medžio drožinį, vaizduojantį šventąją Ceciliją tokioje pozoje, kokioje ją rado palaidotą šv. Kaliksto katakombose.

Šv. Cecilijos kultas bažnyčioje visada buvo gyvas. Jos vardas visiems laikams įtrauktas į šventųjų Mišių kanonus. Šv. Cecilijos atminimui šiandien leidžiami gražūs liturginiai tekstai.

Parengė muzikos istorijos mokytoja JOLANTA VAIŠVILIENĖ

Stefano Maderno Šv. Cecilijos skulptūra (1599). Trys ištiesti dešinės rankos ir vienas kairės rankos pirštai liudija šv. Trejybę viename Dieve. Skulptoriaus patvirtino, kad taip atrodė šv. Cecilijos kūnas, kai jos kapas buvo atidarytas 1599m.

Laurynas Vaitkus (Birbynė)

Darius Trimonis (birbynė)
akompanuoja
Birutė Bizevičiūtė (fortepijonas)

Viktorija Gečaitė (kanklės)

Vakaro vedėja
Ramunė Dačinskienė

Gabrielė Lileikaitė-Pavilionė (sopranas)
akompanuoja Patrikas Radzevičius (fortepijonas)

Nomeda Mikulskienė (smuikas)
akompanuoja Daiva Valackienė (fortepijonas)

Evaldas Petkus (violončelė)
akompanuoja Dalia Želvienė (fortepijonas)

Ana Jasiukevičienė, Asta Žeromskienė,
Liudmila Vindzberg, Saulius Subačius,
Dmitrijs Mihailovs (akordeonų kvintetas)

Ugnius Vaiginis (flugelhornas)
ir Vytis Smolskas (fortepijonas)

